Praktické využití metodologie six sigma v klinické laboratoři

Luděk Šprongl
CL Šumperská nemocnice

Obsah

- Pojem a vznik
- Sigma metrika
- Výpočty
- Využití
- Příklady

six sigma management

- je strukturovaný systém zavádějící poslední nestatistické a statistické postupy k řízení výrobního procesu a „nové generaci“ kontrolního systému

Historie

- Určeno jako postup ke zlepšení výrobních procesů
- Definuje defekt (vadný výrobek)

- Pravidla definována Billem Smithem v Motorole v roce 1986
- Navazuje na práce pionýrů řízení jakosti – Shewhart, Deming, Juran, Ishikawa a další

Six sigma pomáhá:

- V úsilí o dosažení stabilních a predikovatelných výsledků procesu
- Jde o měřitelné, analyzovatelné a kontrolovatelné charakteristiky procesu, které lze zlepšovat
- Umožňuje určovat cíle v řízení jakosti

Co je nové na Six Sigma:

- Lze kontrolovat prospěch (finanční) z projektu Six Sigma
- Tlak na vedení projektů
- Hodnocení na bázi Six Sigma – šampióni, černý pás, zelený pás
- Možnost rozhodnutí na základě ověřitelných dat

Proč název six sigma

- Sigma – směrodatná odchylka
- Gaussovo rozdělení
- 3,4 chyb na 1 milion výrobků
- 0,00034% výsledků mimo 6 sigma v Gaussově rozdělení

6 sigma - „proces centrován“

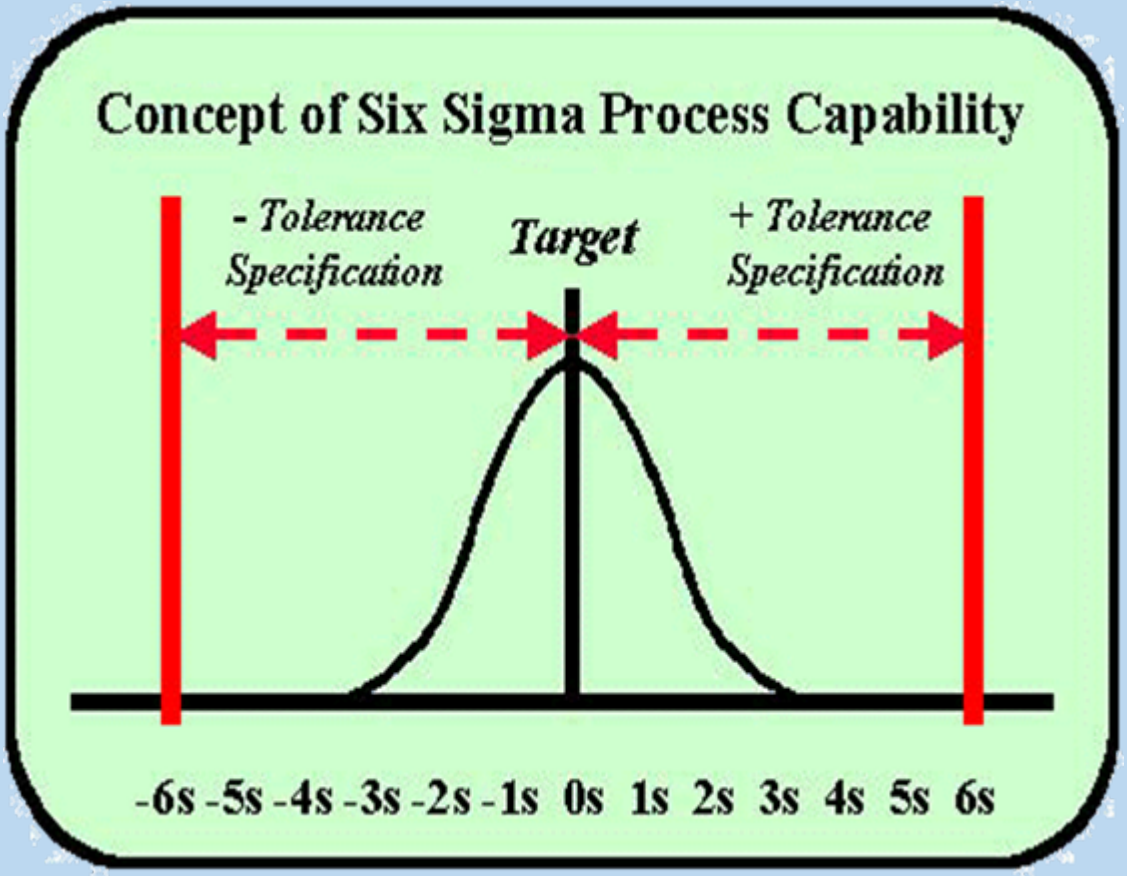

Předpoklady

- Normální rozdělení
- Průměr stabilní
- Ale průměr se pohybuje
- Pracuje se tedy s posunem průměru o 1,5 SD (12,5 % tolerančního pole)
- 6 sigma je pak tedy 4,5 sigma

6 sigma - „proces posunut o 1,5 sigma“

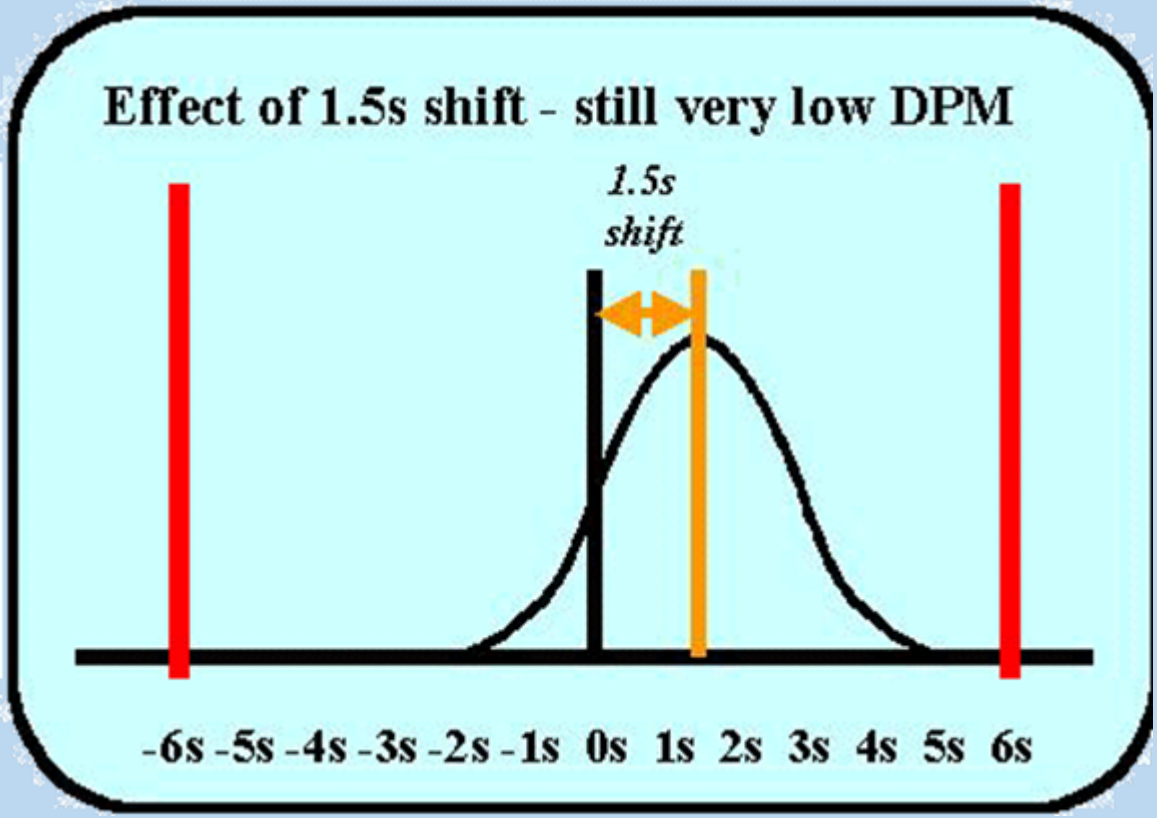

Převod DPM na sigma metriku

sigma	MPM	MPM shift
	střed	posun
1	317311	691462
2	45500	308538
2,5	12419	158655
3	2700	66807
3,5	465	22750
4	63,4	6210
4,5	6,8	1350
5	0,574	233
5,5	0,038	31,7
6	0,002	3,4

Různá porovnání

- Světová úroveň kvality je 3.4 DPM nebo 6 sigma
- Zacházení se zavazadly leteckých společností
  - 4000 DPM nebo 4.15 sigma proces
- Bezpečnost letecké dopravy
  - 0.43 DPM, lepší než 6 sigma proces
- Typický pracovní proces je 4 sigma
- Vstupní cíl je 5 sigma
- Firestone výroba pneumatik je 5 sigma

Vliv velikosti vzorku

Počet výsledků (n)	Frekvence chyby (%)	Sigma
100	0-3	4,25 – 6
1000	0,37-1,6	4,45 – 4,85
10000	0,8-1,2	4,5 – 4,65
100000	0,96 – 1,06	4,55 – 4,6

Problémy, kritika

- Posun kritizován některými statistiky – D. J. Wheeler
- Problém s krátkodobým a dlouhodobým hodnocením
- Normální rozložení, stabilita střední hodnoty, není autokorelace
- Juran – nic nového
- Holland – dobré jen pro zlepšení starých procesů, nevhodné pro nové

Six sigma pro zlepšení:

- Definovat cíle zlepšení
- Měřit stávající proces, sběr dat
- Analýza dat
- Zlepšit proces
- Kontrolovat výstupy upraveného procesu, verifikace zlepšení

Six sigma pro nový proces

- Definovat cíle na základě požadavku zákazníků
- Měřit parametry podstatné pro proces
- Analyzovat výsledky a postupy
- Nastavit proces, simulace postupu
- Verifikovat proces

Six sigma a klinická laboratoř

- Počátek zavádění okolo roku 2000
- Westgard
- Vzorce
- Výpočty
- Cíle
- Hodnocení

Dvě cesty k metrice „sigma“

Měření výstupu

Prohlídka výstupů a počítání defektů

Přepočet defektů na DPM

Převod DPM na sigma metriku

Meřeni variability

Měření variability procesu procesu

Výpočet SD a bias

Převod na sigma metriku

Základní vzorec

$$\sigma = \frac{TE_a - bias}{s_r}$$

,

Výklad vzorce

- TE_a je celková povolená chyba procesu, odpovídá TUM (cílová nejistota)
- Problém – jak nastavit celkovou chybu
- S_r – směrodatná odchylka procesu (z validace či VKK)
- Bias – z validace
- Bias zpřísňuje – použít vždy?

Celková chyba

- Stockholmský protokol
- Z biologických variabilit
- TE < 1,65 (0,5CVi) + 0,25 (CVi2+CVg2)1/2
- Z nastavení v EHK
- Lze vůbec z rozhodovacích limitů? (výjimečně – TnI)

Hodnocení six sigma

- 6 a více – perfektní proces
- 4,5 – 6 dobrý proces
- 3-4,5 akceptovatelné
- Pod 3 – nevhodná metoda...

Příklady

Metoda	CV pro σ 5 (%)	CV pro σ 6 (%)
ALT	4	3,3
Cholesterol	2	1,7
Urea	1,8	1,5
Kreatinin	3	2,5
Digoxin	4	3,3
PT	3	2,5

Cholesterol

- Požadavky odborných společností
- Bias do 3%
- CV do 3%
- TE 10%
- Hraniční sigma – 2,33
- CV tedy alespoň do 2,3% pro σ 3

six sigma využití

Charakterizuje účinnost procesu

Lépe charakterizuje chyby

Lépe definovány toleranční limity

Jasně daný cíl – 6 sigma

Jedno hodnocení pro všechny metody

Otázky

- Platí výše uvedené vždy?
- Jak vypadají hodnoty v reálné laboratoři?
- Jak nastavit systém QC?
  - Nejjednodušší odpověď – nastavení systému
  - Pak reálný stav
  - Nakonec platnost

Nastavení IQC

- Obecný postup
- Nastavení parametrů
- Volba pravidel
- Ale souvislost se six sigma metodikou

Atributy grafu

- Grafické zobrazení účinnosti procesu přímo vztažené k sigma metrice
- Specifické požadavky v procentech přímo v konstrukci grafu
- V grafu bias i SD
- Bod metody charakterizuje účinnost
- Lze vidět sigma

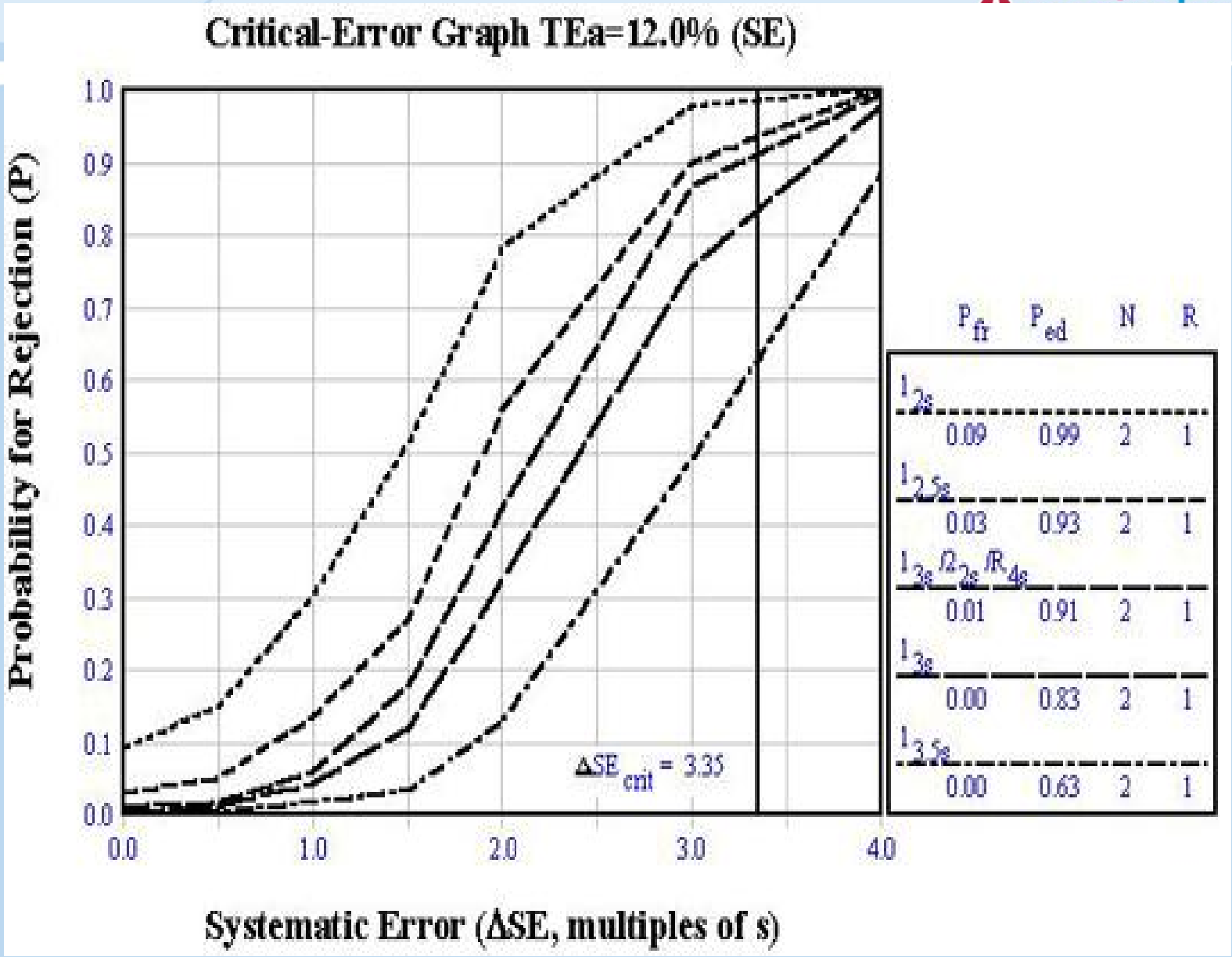
Critical-Error Graph TEa=12.0% (SE)
Probability for Rejection (P)
1.0
0.9
0.8
0.7
0.6
0.5
0.4
0.3
0.2
0.1
0.0
0.0
1.0
2.0
3.0
4.0
ΔSE crit = 3.35
Systematic Error (ΔSE, multiples of s)
P fr
P ed
N
R
1 2s
0.09
0.99
2
1
1 2.5s
0.03
0.93
2
1
1 3s /2 2s /R 4s
0.01
0.91
2
1
1 3s
0.00
0.83
2
1
1 3.5s
0.00
0.63
2
1

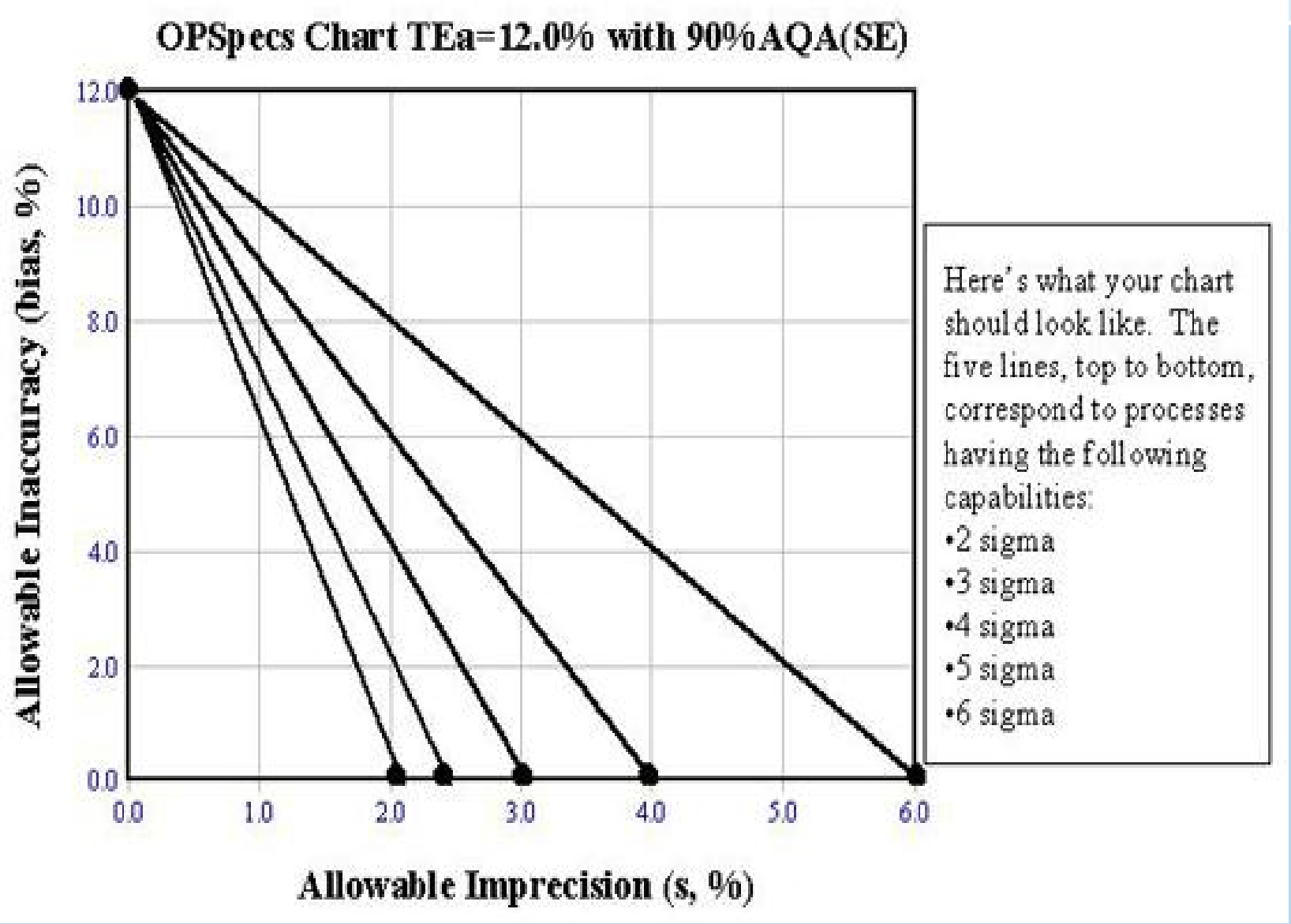
OPSpecs Chart TEa=12.0% with 90%AQA(SE)
Allowable Inaccuracy (bias, %)
12.0
10.0
8.0
6.0
4.0
2.0
0.0
0.0
1.0
2.0
3.0
4.0
5.0
6.0
Allowable Imprecision (s, %)
Here's what your chart should look like. The five lines, top to bottom, correspond to processes having the following capabilities:
•2 sigma
•3 sigma
•4 sigma
•5 sigma
•6 sigma

Vícestupňová kontrola

- Definice metod – sigma
- Rozdělení do skupin
- Skupinová volba QC parametrů

Reálná čísla – vlastní laboratoř

Metoda	TE EHK	TE BV	CV hl. 1	σEHK/σBV	CV hl 2	Σehk/σBV	CV hl. 3	σEHK/σBV
pH	2	3,9	0,06	33,3/65	0,04	50/98	0,05	40/78
ALP	21	11,7	6	3,5/1,95	2,6	8,1/4,5	1,8	11,7/6,5
ALT	21	32,1	4,5	4,7/7,1	2,7	7,7/11,9	2,8	7,5/11,5
LD	21	11,4	2,2	9,5/5,2	2,1	10/5,4	1,7	12,3/16,7
Na	5	0,9	1,6	3,1/0,56	1,4	3,6/0,64	1,5	3,3/0,6
K(sál)	8	5,8	2,1	3,8/2,8	2,5	3,2/2,3	1,9	4,2/3,1
P	15	10,2	3,1	4,8/3,3	1,7	8,8/6	1,1	13,6/9,3
Ca	10	2,4	2,5	4/0,96 0,5	2,1	4,8/1,14	1,3	7,7/1,85

Reálná čísla – vlastní laboratoř

Metoda	TE EHK	TE BV	CV hl. 1	σEHK/σBV	CV hl 2	Σehk/σBV	CV hl. 3	σEHK/σBV
Glukosa	10	7,9	2,4	4,2/3,3	1,9	5,3/4,2	1,6	6,3/4,9
Albumin	12	3,9	2,9	4,1/1,3	1,9	6,3/2,1	2,0	6/1,95
Urea	15	15,7	5,5	2,7/2,9	3,5	4,3/4,5	3,6	4,2/4,4
Kreatinin	15	6,9	4,5	3,3/1,5	4,1	3,7/1,7	3,9	3,9/1,8
Chol.	10	9	1,2	8,3/7,5	1,3	7,7/6,9	1,2	8,3/7,5
IgA	24	13,4	5,1	4,7/2,6	4,4	5,5/3	3,4	7,1/3,9
Ferritin	24	17,3	8,6	2,8/2	5,2	4,6/3,3	4,7	5,1/3,7
TnI	30	X	9,4	3,2	6,8	4,4	3,5	8,6

Reálná čísla – vlastní laboratoř

Metoda	TE EHK	TE BV	CV hl. 1	σEHK/σBV	CV hl 2	Σehk/σBV	CV hl. 3	σEHK/σBV
CA 125	20	17	4,8	4,2/3,5	4,6	4,3/3,9		
PSA	15	30	6,4	2,3/4,7	3,7	4/8,1		
fT4	13	9,9	5,4	2,4/1,8	4,1	3,2/2,4	3,6	3,6/2,8
E2	22	17,3	6,9	3,2/2,5	4,4	5/3,9	3,5	6,3/4,9
APTT	20	4,5	2,4	8,3/1,9	4	5/1,1	3,7	5,4/1,2
Fibrinogen	20	13,6	4,6	4,4/2,9	5	4/2,7	5,6	3,6/2,4
WBC	13	14,6	2,1	6,2/7	1,04	12,5/14	0,93	14/15,7
RBC	8	4,4	0,47	17/9,4	0,54	15/8,1	0,59	14/7,5

Zřetelné problémy

- Vztah sigma vs hladina
- Problémy v immunometodách
- Rozhodovací limity vs TE
- Vztah 3 sigma a 1/3 TE jako max. CV

Výhody 6- sigma

- Jednodušší nastavení parametrů
- Přehlednost
- Stanovení cílů
- Skupinová IQC

Nevýhody

- Rozdíly TE dle EHK a BV
- Rozdíly dle hladin
- Nesplnitelné cíle
- Jednoduché cíle

Závěr

- Metodologie six sigma má řadu výhod
- Je účinným pomocníkem ve zlepšování jakosti v laboratoři
- Není ale samospasitelná
- Vyžaduje praxi a porozumění
- Kombinovat s klasickými postupy

Dělkuji za pozornost